

แนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคอุบัติใหม่ และเป็นโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งหมายถึง โรคติดต่อที่มีความรุนแรงสูงและสามารถแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว โดยเชื้อนี้จะแพร่กระจายทางฝอยละอองขนาดใหญ่ (droplets) ในระยะไม่เกิน 1–2 เมตร ผู้ป่วยจะมีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ หอบเหนื่อย ปอดอักเสบ ในรายที่อาการรุนแรงจะมีภาวะระบบทางเดินหายใจล้มเหลว และอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ แนวปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อป้องกันและควบคุมการติดเชื้อจากการดูแลผู้ป่วยและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
1. ผู้รับบริการ ทั่วไป/ ผู้ป่วย	โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ ตำบล / คลินิก การพยาบาลฯ	ประเมินผู้รับบริการ/ ผู้ป่วย ตามเกณฑ์การคัดกรอง ผู้ติดเชื้อ ได้แก่ 1) มีอาการไข้ อุณหภูมิกาย มากกว่าหรือเท่ากับ 37.5 องศาเซลเซียส ร่วมกับอาการระบบ ทางเดินหายใจ (ไอ/เจ็บ คอ/หอบเหนื่อย)	ผู้รับบริการ/ ผู้ป่วยที่เข้า เกณฑ์การคัดกรองผู้ติดเชื้อ (ข้อใดข้อหนึ่ง/ทั้ง 2 ข้อ) 1) แยกผู้ป่วย 2) ให้ผู้ป่วยสวมหน้ากาก อนามัยทางการแพทย์ (Surgical Mask) 3) โทรแจ้ง 1669	พยาบาลควรใช้หลัก <u>Standard และ Droplet Precautions</u> ในการประเมินคัดกรองความ เสี่ยงการติดเชื้อ สำหรับผู้รับบริการ/ ผู้ป่วย ทุกราย โดย 1. ล้างมือฟอกสบู่/ ใช้ Alcohol-Based Hand Rub ตามหลัก 5 Moments ซึ่งได้แก่ 1) ก่อนสัมผัสผู้ป่วย 2) ก่อนทำหัตถการกับผู้ป่วย 3) หลังสัมผัสสารคัดหลั่งจากผู้ป่วย

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
		2) มีประวัติใกล้ชิด/สัมผัส ผู้ป่วย หรือมาจากพื้นที่ มีการระบาดของโรค		<p>4) หลังสัมผัสผู้ป่วย</p> <p>5) หลังสัมผัสสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้ป่วย และสวมใส่</p> <p>2. หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ (Surgical mask)</p> <p>3. เสื้อคลุม (Isolation Gown) (ถ้ามี)</p> <p>4. แว่นตา (Goggle) หรือ กระจังกันใบหน้า (Face Shield)</p> <p>5. ถุงมือ (Gloves) และ</p> <p>6. หมวกคลุมผม (Surgical Cap) หรือ หมวกที่เย็บด้วยผ้า (ตามประกาศ สภากาชาด เรื่องแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับหมวกพยาบาลตาม เครื่องแบบชุดปฏิบัติงานของพยาบาล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019)</p>

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
2. ผู้รับบริการ ทั่วไป/ ผู้ป่วย	OPD/ หน่วยตรวจ ต่างๆ/ ER	<p>ประเมินผู้รับบริการ/ ผู้ป่วย ตามเกณฑ์การคัดกรอง ผู้ติดเชื้อ ได้แก่</p> <p>1) มีอาการไข้ อุณหภูมิกาย มากกว่าหรือเท่ากับ 37.5 องศาเซลเซียส ร่วมกับอาการระบบ ทางเดินหายใจ (ไอ/เจ็บ คอ/หอบเหนื่อย)</p> <p>2) มีประวัติใกล้ชิด/สัมผัส ผู้ป่วย หรือมาจากพื้นที่ มีการระบาดของโรค</p>	<p>ให้ผู้รับบริการ/ ผู้ป่วยที่เข้า เกณฑ์การคัดกรองผู้ติดเชื้อ (ข้อใดข้อหนึ่ง/ทั้ง 2 ข้อ)</p> <p>1) สวมหน้ากากอนามัย ทางการแพทย์ (Surgical Mask)</p> <p>2) พบแพทย์ เพื่อการ ตรวจและวินิจฉัยโรค ต่อไป</p>	<p>พยาบาลควรใช้หลัก <u>Standard และ Droplet Precautions</u> ในการประเมินคัดกรองผู้ติดเชื้อ สำหรับผู้รับบริการ/ ผู้ป่วยทุกราย โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> ล้างมือฟอกสบู่/ ใช้ Alcohol-Based Hand Rub ตามหลัก 5 Moments และสวมใส่ หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ (Surgical mask) เสื้อคลุม (Isolation Gown) แว่นตา (Goggle) กระจังกันใบหน้า (Face Shield) ถุงมือ (Gloves) และ หมวกคลุมผม (Surgical Cap) หรือ หมวกที่เย็บด้วยผ้า (ตามประกาศ สภากาชาด เรื่องแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับหมวกพยาบาลตาม เครื่องแบบชุดปฏิบัติงานของพยาบาล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019)

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
3.ผู้ป่วยที่สงสัยติดเชื้อ COVID-19 / ผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19 ที่อาการไม่รุนแรง	รับไว้ใน โรงพยาบาล ใน Single/ Isolation Room/ Isolation Ward/ Cohort Ward ที่ระยะห่าง ระหว่างเตียง มากกว่า 1 เมตร	<p>1) ประเมินและติดตามสัญญาณชีพ และการทำงานของระบบทางเดินหายใจ</p> <p>2) ประเมินและติดตามผลการเพาะเชื้อจากทางเดินหายใจและการตรวจทางรังสีทรวงอก (Chest X-RAY)</p> <p>3) ประเมินอาการผิดปกติของโรคร่วมอื่น ๆ (ถ้ามี)</p>	<p>ให้การพยาบาลแบบองค์รวมและตามแผนการรักษาร่วมกับใช้หลัก Isolation Precautions ในการแยกผู้ป่วยเพื่อป้องกันและควบคุมการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อโรค ได้แก่</p> <p>1) ล้างมือฟอกสบู่ / ใช้ Alcohol-Based Hand Rub (ตามหลัก 5 Moments) และใส่ถุงมือในการสัมผัสผู้ป่วย</p> <p>2) เครื่องใช้และอุปกรณ์สำหรับผู้ป่วยที่ใช้แล้ว ต้องผ่านกระบวนการทำลายเชื้อและทำให้ปราศจากเชื้อ</p>	<p>พยาบาลควรใช้หลัก <u>Standard และ Droplet Precautions</u> ในการพยาบาลผู้ป่วยทุกรายโดย</p> <ol style="list-style-type: none"> ล้างมือฟอกสบู่ / ใช้ Alcohol-Based Hand Rub ตามหลัก 5 Moments และสวมใส่ หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ (Surgical mask) เสื้อคลุม (Isolation Gown) แว่นตา (Goggle) กระจังกันใบหน้า (Face Shield) ถุงมือ (Gloves) และ หมวกคลุมผม (Surgical Cap) หรือหมวกที่เย็บด้วยผ้า (ตามประกาศสภาการพยาบาล เรื่องแนวปฏิบัติเกี่ยวกับหมวกพยาบาลตามเครื่องแบบชุดปฏิบัติงานของพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019)

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
			<p>อย่างเหมาะสมกับอุปกรณ์แต่ละชนิด</p> <p>3) การบริหารจัดการผ้าเปื้อนและมูลฝอย ปฏิบัติตามนโยบายการจัดการผ้าเปื้อนและมูลฝอยติดเชื้อ</p> <p>4) การจัดการสิ่งแวดล้อมใช้น้ำยาทำความสะอาด เช่น 0.05- 0.5% Sodium Hypochlorite , Alcohol Virusolve Wipes ทั้งนี้แล้วแต่ประเภทของพื้นผิวที่ทำความสะอาด</p> <p>5) ทุกเหตุการณ์ที่อาจมีการฟุ้งกระจายของสารคัดหลั่ง น้ำมูก น้ำลาย เสมหะ รวมถึงการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย พยาบาล</p>	<p>*ในกรณีผู้ป่วยใช้ Aerosol Therapy พยาบาลควรใช้หลัก <u>Standard และ Airborne Precautions</u> โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> ล้างมือฟอกสบู่ / ใช้ Alcohol-Based Hand Rub ตามหลัก 5 Moments และสวมใส่ หน้ากากชนิด N95 Respirator เสื้อคลุมแขนยาวชนิดกันน้ำ/ Cover All แว่นตา (Goggle) กระจังกันใบหน้า (Face Shield) ถุงมือ (Gloves) รองเท้าบูท (Boots) และ หมวกคลุมผม (Surgical Cap) หรือหมวกที่เย็บด้วยผ้า (ตามประกาศสภาการพยาบาล เรื่องแนวปฏิบัติเกี่ยวกับหมวกพยาบาลตามเครื่องแบบชุดปฏิบัติงานของพยาบาล

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
			ควรใส่อุปกรณ์ PPE ครบ ตามที่กำหนด	ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019)
4,การพยาบาล ผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19 ที่ อาการรุนแรง	จัดให้ผู้ป่วยอยู่ห้อง ความดันลบ (AIIR: Airborne Infection Isolation Room/ Negative Pressure Room) / ICU/ RCU	ประเมินผู้ป่วยตามแนว ทางการดูแลผู้ป่วยระยะ วิกฤต ได้แก่ ประเมินและ ติดตามการทำงานของ ระบบทางเดินหายใจ ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ และอาการผิดปกติของโรค ร่วมอื่น ๆ (ถ้ามี)	ให้การพยาบาลผู้ป่วยภาวะ วิกฤตแบบองค์รวม ตาม แผนการรักษาพยาบาล เช่น เครื่องช่วยหายใจทุกเครื่อง ควรติดตั้ง Viral filter และ การดูดเสมหะควรใช้ Closed / In-line Suction ทุกสาย และใช้หลัก Isolation Precautions ในการแยก ผู้ป่วยเพื่อควบคุมและ ป้องกันการติดเชื้อ ได้แก่ 1) ล้างมือฟอกสบู่ / ใช้ Alcohol-Based Hand Rub ตามหลัก	พยาบาลควรใช้หลัก Standard และ Airborne Precautions โดย 1. ล้างมือฟอกสบู่ / ใช้ Alcohol-Based Hand Rub ตามหลัก 5 Moments และสวมใส่ 2. หน้ากากชนิด N95 Respirator 3. เสื้อคลุมแขนยาวชนิดกันน้ำ/ Cover All 4. แว่นตา (Goggle) 5. กระจังกันใบหน้า (Face Shield) 6. ถุงมือ (Gloves) 7. รองเท้าบูท (Boots) และ 8. หมวกคลุมผม (Surgical Cap) หรือ หมวกที่เย็บด้วยผ้า (ตามประกาศ สภาการพยาบาล เรื่องแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับหมวกพยาบาลตาม เครื่องแบบชุดปฏิบัติงานของพยาบาล

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
			<p>5 Moments และ ใส่ถุงมือในการสัมผัสผู้ป่วย</p> <p>2) เครื่องใช้และอุปกรณ์ สำหรับผู้ป่วยที่ใช้แล้ว ต้อง ผ่านกระบวนการทำลายเชื้อ และทำให้ปราศจากเชื้อ อย่างเหมาะสมกับอุปกรณ์ ชนิดนั้นๆ</p> <p>3) การบริหารจัดการผ้า เปื้อนและขยะ ตามนโยบาย การจัดการผ้าเปื้อนและขยะ ติดเชื้อ</p> <p>4) การจัดการสิ่งแวดล้อม ใช้น้ำยาทำความสะอาด เช่น 0.05-0.5% Sodium Hypochlorite , Alcohol Virusolve Wipes ทั้งนี้ แล้วแต่ประเภทของพื้นผิว</p>	<p>ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019)</p>

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
			5) ทุกหัตถการที่อาจมีการ ฟุ้งกระจายของสารคัดหลั่ง น้ำมูก น้ำลาย เสมหะ รวมถึงการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย พยาบาลควรใส่อุปกรณ์ PPE ครบตามที่กำหนด	
9. กรณีผู้ป่วย เสียชีวิต	ห้องความดันลบ (AIIR: Airborne Infection Isolation Room) / ICU/ RCU		การจัดการศพผู้ป่วยที่ติด เชื้อ COVID- 19 1) ไม่มีการอาบน้ำ แต่งศพ และฉีดยาศพ 2) บรรจุศพในถุงซิปล้นน้ำ 2 ชั้น พร้อมติดป้ายชื่อ แสดงสัญลักษณ์ และ ใช้น้ำยาทำลายเชื้อเชื้อ ด้านนอกถุงทั้ง 2 ชั้น น้ำยาที่ใช้ เช่น 0.5% Sodium Hypochlorite	เมื่อผู้ป่วยเสียชีวิต การดำเนินการเก็บศพ ควรใส่ชุด PPE ซึ่งประกอบด้วย 1) หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ (Surgical Mask) 2) เสื้อคลุมแขนยาวชนิดกันน้ำ 3) แว่นตา (Goggles) 4) กระจังกันใบหน้า (Face Shield) 5) ถุงมือ (Gloves) และ 6) หมวกคลุมผม (Surgical Cap) หรือหมวกที่ เย็บด้วยผ้า (ตามประกาศสภาการพยาบาล เรื่องแนวปฏิบัติเกี่ยวกับหมวกพยาบาลตาม เครื่องแบบชุดปฏิบัติงานของพยาบาลใน

กลุ่มผู้ป่วย	หน่วยบริการ/ หอผู้ป่วย	แนวปฏิบัติ		หลักการป้องกันและอุปกรณ์ PPE ที่พยาบาลต้องใช้
		การประเมิน	การพยาบาล	
			3) <u>ห้ามทำพิธี</u> อาบน้ำศพ รดน้ำศพ 4) เมื่อบรรจุศพลงในถุ งศพ 2 ชั้น <u>ห้ามเปิดถุ ศพ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ</u> และนำศพเข้าแช่ใน ตู้เย็นเก็บศพตาม มาตรฐาน 5) มอบให้ญาติไป ดำเนินการตาม พิธีกรรมทางศาสนาได้ เช่น การเผาหรือฝัง <u>ห้ามเปิดถุงศพอย่าง เด็ดขาด</u>	สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนา 2019)

บรรณานุกรม:-

1. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) 2020, Retrieve from:-
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/index.html> (29/3/2563)
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/infection-control/index.html> (30/3/2563)
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/caring-for-patients.html> (30/3/2563)
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/ppe-strategy/face-masks.html> (29/3/2563)
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/respirators-strategy/index.html> (29/3/2563)
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/ppe-strategy/eye-protection.html> (29/3/2563)
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/healthcare-supply-ppe-index.html> (29/3/2563)
 2. เอกสารฉบับปรับปรุง วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2563 สำหรับแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข แนวทางเวชปฏิบัติ การวินิจฉัย ดูแลรักษา และป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กระทรวงสาธารณสุข
 3. แนวทางการจัดการศพ ผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19 กระทรวงสาธารณสุข
-